

๐๐๐ ๒

รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" กับการปรับบทบาทของสถาบันทหารในสังคมไทยปัจจุบัน

นางสาว นกัศ เปาโรหิต

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-804-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 16659284

**“JAI TUENG JAI” RADIO PROGRAMME AND ROLE ADAPTATION OF
THE CONTEMPORARY THAI MILITARY INSTITUTION**

Ms. Napas Paorohitya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-804-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" กับการปรับบทบาทของสถาบันทหารใน
สังคมไทยปัจจุบัน

โดย

นางสาว นกัศ เปาโรหิต

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน

.....

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

.....

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

.....

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

นักส เปา โรหิต : รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" กับการปรับบทบาทของสถาบันทหารใน
สังคมไทยปัจจุบัน ("JAI TUENG JAI" RADIO PROGRAMME AND ROLE ADAPTATION
OF THE CONTEMPORARY THAI MILITARY INSTITUTION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญ เรือน กิติวัฒน์, 93 หน้า.

ISBN 974-583-804-7

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะ โครงสร้างองค์กรผู้ผลิต และกระบวนการผลิต
รายการ "ใจถึงใจ" และเพื่อวิเคราะห์รูปแบบ และเนื้อหาของรายการ "ใจถึงใจ" ที่สะท้อนให้เห็น
ถึงการปรับบทบาทของสถาบันทหาร โดยใช้แนวคิดการปรับบทบาท (Role Adaptation)
ทฤษฎีปฏิบัติการทางการสื่อสาร (Communicative Action Theory) และแนวคิดกระบวนการ
สร้างความหมาย (Signification) เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างองค์กรผู้ผลิต สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับนโยบาย และ
ระดับปฏิบัติการ โดยนโยบาย-วัตถุประสงค์ที่ปรากฏ ฐไว้อย่างชัดเจน ไม่ได้จำกัดเฉพาะประเด็นทาง
ทหารเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจกับประเด็นทางพลเรือนด้วย
2. เนื้อหาของรายการ แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจทางการสื่อสาร ที่จะแสดงบทบาทของ
สถาบันทหารต่อหน่วยอื่นๆ ในสังคมว่า บทบาทหลักของสถาบันก็คือ บทบาทในการป้องกันประเทศ และ
รักษาอธิปไตยของชาติ ส่วนบทบาทในการช่วยเหลือสังคม และบรรเทาทุกข์ของประชาชนนั้น
เป็นบทบาทเสริม

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สื่อสารมวลชน
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ *Rasat*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Dr. S. S.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

C550481 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

RADIO PROGRAMME/ROLE ADAPTATION/MILITARY INSTITUTION

NAPAS PAOROHITYA : "JAI TUENG JAI" RADIO PROGRAMME AND
ROLE ADAPTATION OF THE CONTEMPORARY THAI MILITARY INSTITUTION.

THESIS ADVISOR : ASST.PROF.KWANRUEN KITIVAT, 93 pp.

ISBN 974-583-804-7

The objectives of this research are to study the mass communicator structure and the production process of "Jai Tueng Jai" radio programme and to analyse the format and content reflecting role adaptation of the Thai military institution. The concept of role adaptation, communicative action theory and concept of signification have been used as theoretical framework.

The results are as follows:

1. Mass communicator structure is divided into two levels i.e. policy regulation section and operational section. The explicit objectives and policy show military interest in multidimensional military and civilian issues.

2. The programme's content signifies communicative intention to show what role and how the military institution interacts with other social entities. Still, the major role played is to preserve security and sovereignty of the Thai state and supporting role of the institution is to solve public problem or relieve incidents.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....สื่อสารมวลชน

สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิติ.....*Napas*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Wan Kitivat*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง รายงานวิทยุ “ใจถึงใจ” กับการปรับบทบาทของสถาบันทหารในสังคมไทยปัจจุบัน นี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีที่สุดของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการทำวิจัย และรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ นอ.วิสวัศ บุญเนาวิ์ พันโทหญิง นิสา งามประเสริฐ และ ร้อยเอกหญิง สพรังพร สว่างวิบูลย์พงศ์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ในกองปฏิบัติการจิตวิทยา สำนักสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ได้กรุณาให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือ ทั้งในด้านการให้สัมภาษณ์ และเอกสารที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนและน้องร่วมชั้นเรียน ที่ช่วยกระตุ้นผู้วิจัยในยามที่เกิดความรู้สึกท้อแท้ รวมทั้งเป็นกำลังใจให้ จนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณ คุณธนรัตน์ กวีวิทยเวทย์ ที่กรุณาเอื้อเฟื้ออุปการะในการพิมพ์และให้คำปรึกษาในการพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรินทร์ เปาโรหิต มารดาของผู้วิจัย และญาติผู้ใหญ่ทุกท่าน ซึ่งได้ให้การสนับสนุนด้านกำลังใจ และกำลังใจทรัพย์มาโดยตลอด และเหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึง รองศาสตราจารย์ ร้อยเอก นิพนธ์ เปาโรหิต บิดาผู้ล่วงลับที่เป็นแรงบันดาลใจ ให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นอดทน จวบจนกระทั่งงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นภัส เปาโรหิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
ข้อสันนิษฐานการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเรื่องบทบาท และการปรับบทบาท.....	8
ทฤษฎีปฏิบัติการทางการสื่อสาร.....	10
แนวคิดเรื่องกระบวนการสร้างความหมาย.....	12
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	14
แหล่งข้อมูล.....	14
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	15
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
การนำเสนอข้อมูล.....	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	
ลักษณะโครงสร้างขององค์กรผู้ผลิต และกระบวนการผลิตรายการ	
“ใจถึงใจ”.....	18
ลักษณะโครงสร้างขององค์กรผู้ผลิตรายการใจถึงใจ.....	18
กระบวนการ และขั้นตอนการผลิต.....	29
5	
รูปแบบ และเนื้อหาของรายการใจถึงใจกับการปรับบทบาทของสถาบันทหาร	33
รูปแบบของรายการใจถึงใจ.....	33
เนื้อหาของรายการใจถึงใจ.....	37
บทบาทของสถาบันทหารที่ปรากฏในรายการใจถึงใจ.....	52
6	
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	68
รายการอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก.....	72
ประวัติผู้เขียน.....	93

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย